

POSTANOWIENIE

19 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 19 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku Z. Z.

z udziałem R. P.

o ustanowienie drogi koniecznej,

na skutek skargi kasacyjnej Z. Z.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach

z 2 listopada 2023 r., II Ca 1164/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawcy niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

(E.C.)

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy Z. Z. od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 2 listopada 2023 r., sygn. akt II Ca 1164/23 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W podstawach kasacyjnych wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. w zw. z 13 § 2 k.p.c. przez nierozpoznanie w pełni zarzutu apelacyjnego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., w szczególności pominięcie zeznań świadków: J. W., M. Z. oraz wnioskodawcy w zakresie, w jakim osoby te zeznały, że fragment gruntu pomiędzy zachodnią częścią ogrodzenia wnioskodawcy a drogą publiczną jest terenem podmokłym, bywały tam wcześniej podtopienia, oraz w przypadku większych opadów deszczu przejazd z tej strony może okazać się niemożliwy; art. 380 k.p.c.

przez błędne uznanie, iż prawidłowo Sąd Rejonowy we Włoszczowie postanowieniem z 31 marca 2023 r. pominął dowody zgłoszone w pkt 2 i 3 pisma pełnomocnika wnioskodawcy z 27 marca 2023 r., jako zmierzające jedynie do przedłużenia postępowania; art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 3 i 5 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez pominięcie wniosków dowodowych zawartych w apelacji, tj. wniosku o zobowiązanie biegłego sądowego A. J. do ustosunkowania się na piśmie do zarzutów wnioskodawcy złożonych do jego opinii, ewentualnie do uzupełnienia przedmiotowej opinii w tym zakresie, oraz wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisma Urzędu Gminy S. z 8 marca 2023 r. na okoliczność możliwego utrudnienia w eksploatacji istniejącej sieci wodociągowej w przypadku wykonania drogi koniecznej zgodnie z wariantami DK1 lub DK2, jako wniosków bezprzedmiotowych i zmierzających jedynie do przedłużenia postępowania; 2) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 145 § 3 k.c. na skutek uznania, że wyznaczona droga konieczna pasem gruntu o powierzchni 0,0002 ha wg wariantu DK1 uwzględnia interes społeczno-gospodarczy, podczas gdy urządzenie drogi koniecznej wyznaczonej w zaskarżonym orzeczeniu wymaga po stronie wnioskodawcy znacznych nakładów, których ze względu na jego sytuację zdrowotną i finansową nie jest w stanie ponieść, a ponadto wnioskodawca co najmniej od lat 70-tych XX w. korzysta z drogi wjazdowej w innym wariantie (wariant DK3), gdzie przejazd jest już urządzony, a korzystanie z tego przejazdu w poprzednich kilkunastu latach następowało za milczącą zgodą uczestniczki.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wywodzi z istotnego naruszenia przepisów postępowania - tj. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. w zw. z 13 § 2 k.p.c., przez brak pełnego rozpoznania podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a także naruszenia art. 380 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 3 i 5 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. na skutek pominięcia istotnych w sprawie dowodów - uzupełniającej opinii biegłego oraz pisma z Urzędu Gminy S. z 8 marca 2023 r. Ponadto Sąd naruszył prawo materialne tj. art. 145 § 3 k.c. przez uznanie, że wyznaczony przebieg drogi

koniecznej wg wariantu DK1 - uwzględnia interes społeczno-gospodarczy, podczas gdy ustanowiona droga konieczna wymaga nakładów finansowych, których wnioskodawca z uwagi na swoją sytuację majątkową i zdrowotną nie jest w stanie ponieść. Droga konieczna powinna przebiegać wg wariantu DK3, gdyż w tym właśnie miejscu od co najmniej lat 70-tych ub. wieku znajdował się wjazd na jego nieruchomość.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może ograniczać się do ich ogólnikowego powołania czy przytoczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Sąd Najwyższy nie ma obowiązku zastępowania skarżącego i poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny - wyodrębniony w oddzielnej jednostce normatywnej i nie może być utożsamiany z

innymi wymogami formalnymi skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, nie publ, z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18, nie publ.).

Tymczasem skarżący w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczył się jedynie do powtórzenia podstaw kasacyjnych, nie wykazując w ogóle na czym polega jej oczywistość w znaczeniu przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania w przedstawionym wyżej rozumieniu.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasadzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

(E.C.)

r.g.